

Olsztyn, 10.05.2021 r.

Przedstawiona do recenzji bardzo obszerna pozycja wydawnicza „Zdrowie świń, prewencja i terapia” Polskiego Wydawnictwa Rolniczego Sp. z o.o., Poznań 2021, stanowi pewną kontynuację poprzednich opracowań prof. Zygmunta Pejsaka – „Ochrona zdrowia i terapia chorób świń” (PWR, 1999), „Choroby świń” (PWR, 2002) oraz „Ochrona zdrowia świń” (PWR, 2007). Ponieważ od wydania ostatniej z tych pozycji minęło już 14 lat, inicjatywa opracowania nowej książki, stanowiącej pewne podsumowanie aktualnej wiedzy oraz postępu naukowego i technicznego w zakresie wszystkich zagadnień związanych z chowem, hodowlą, zaburzeniami i ochroną zdrowia trzody chlewnej, wydaje się ze wszech miar uzasadniona. Podręcznik ten w zamyśle jego konstrukcji oraz edycji przypomina znaną w świecie książkę „Diseases of swine”. W odróżnieniu od poprzednich wydań, których jedynym autorem był prof. Z. Pejsak, w tym przypadku do opracowania niektórych rozdziałów zaprosił on grono specjalistów, zajmujących się od wielu lat problematyką hodowli i chorób świń, zarówno pracowników naukowych, jak i lekarzy weterynarii – praktyków.

Recenzowany podręcznik wychodzi naprzeciw pewnemu zapotrzebowaniu w tym zakresie, ponieważ poza wspomnianymi dwiema pozycjami, na krajowym rynku wydawniczym nie ukazało się żadne szersze opracowanie dotyczące chorób świń. Ostatnie II wydanie podręcznika akademickiego „Szczegółowa patologia i terapia chorób świń” pod red. Henryka Janowskiego, Wojciecha Szwedy i Tomasza E. Janowskiego (Wyd. ART Olsztyn) ukazało się w 1997 r. Prof. Zygmunt Pejsak był jednym ze współautorów części dotyczącej chorób zakaźnych świń.

Głównym autorem i jednocześnie redaktorem recenzowanego podręcznika jest prof. dr hab. dr h.c. mult. Zygmunt Pejsak, znany w świecie specjalista chorób świń, były wieloletni pracownik naukowy i kierownik Zakładu Chorób Świń Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach, w którym stworzył hyopatologiczne centrum badawczo-dydaktyczne, aktualnie zatrudniony w Uniwersyteckim Centrum Medycyny Weterynaryjnej UJ – UR w Krakowie. Prof. Z. Pejsak jest bez wątpienia najlepszym w kraju znawcą i ekspertem w zakresie całokształtu zagadnień, związanych z patologią i ochroną zdrowia świń, które są treścią recenzowanego podręcznika. W powszechnej opinii jest nie tylko światowej klasy znanym i uznanym badaczem, ale także znakomitym wykładowcą oraz bardzo sprawnym organizatorem życia naukowego, kształcenia specjalizacyjnego oraz międzynarodowych konferencji hyopatologicznych.

Ogromna wiedza i doświadczenie prof. Z. Pejsaka, zdobyte w trakcie wieloletniej pracy naukowej i terenowej w kraju i za granicą, są gwarancją rzetelności i kompletności problematyki, prezentowanej w niniejszym podręczniku.

Recenzowana pozycja liczy 781 stron i zawiera szereg wzbogacających tekst tabel oraz ogromną liczbę znakomitej jakości kolorowych rycin, rysunków i fotografii, stanowiących świetną ilustrację opisywanych w tekście zagadnień. Została poprzedzona przedmową i składa się z powiązanych ze sobą tematycznie i dopełniających się rozdziałów, prezentujących kompleksowo i w sposób uporządkowany kolejne zagadnienia, które obejmują: profilaktykę ogólną, bioasekurację, dobrostan świń, profilaktykę swoistą z wykazem szczepionek aktualnie stosowanych Polsce w zwalczaniu chorób zakaźnych świń (stan na styczeń 2021 r.) oraz autoszczepionek, zasady doboru i stosowania antybiotyków, dodatki paszowe ograniczające stosowanie antybiotyków, anatomię i fizjologię układów: rozrodczego, oddechowego, pokarmowego. Bardzo obszerną część podręcznika zajmują opisane szczegółowo choroby zakaźne świń – wirusowe i bakteryjne, w tym zespoły chorobowe, następnie choroby pasożytnicze, choroby skóry, kulawizny u świń, choroby niezakaźne i genetyczne oraz zatrucia świń, w tym miktotoksykozy. W rozdziałach tych znalazło się szereg zagadnień nowych, nieopisywanych wcześniej, które pojawiły się niedawno, np. zakażenia nowymi pestiwirusami, torowirusami, wirusem Seneka, wirusem zapalenia wątroby typu E, cirkowirusami typu 3 i 4. Dołączono również zespół podsadzeniowej biegunki świń, krwotoczny zespół jelitowy oraz zatrucia żelazem.

W podręczniku przedstawiono zatem w sposób przejrzysty i zrozumiały dla czytelnika wszystkie zagadnienia, na które aktualnie zwraca się uwagę w produkcji i patologii świń. Ważne znaczenie praktyczne ma rozdział dotyczący rozpoznawania chorób świń, prezentujący kolejno w sposób jasny i konsekwentny poszczególne badania, zmierzające do postawienia właściwego rozpoznania, jak również następne rozdziały przedstawiające procedury weterynaryjnego urzędowego nadzoru nad stadami świń oraz zasady nadzoru weterynaryjnego nad chlewniami zarodowymi i zasady ochrony zdrowia w tuczarniach. Szczegółowo i w nowej, aktualnej formie, uwzględniającej najnowsze osiągnięcia nauki i praktyki, przedstawiono zasady i biotechniczne metody kierowania rozrodem świń oraz czynniki zaburzające rozród u świń. Praktycznie ważny jest także rozdział poświęcony zasadom znieczulania świń, natomiast szczególnie aktualne znaczenie, z uwagi na afrykański pomór świń, ma przedstawienie zasad i procedur prowadzenia skutecznej dezynfekcji oraz zagadnień dotyczących behawioryzmu dzików. Dla lekarzy praktyków bardzo pomocny jest zamieszczony na końcu podręcznika przewodnik, ułatwiający wstępne rozpoznanie choroby

w poszczególnych grupach wiekowo-produkcyjnych wraz z tabelami uzupełniającymi. Dużą pomoc we właściwym zrozumieniu treści stanowi poprzedzający tekst wykaz używanych skrótów, natomiast w szybkim znalezieniu interesującego czytelnika zagadnienia kończący tekst indeks.

Podręcznik jest adresowany do różnych grup zawodowych, biorących udział w kompleksowym procesie produkcji trzody chlewnej, w tym zwłaszcza lekarzy weterynarii specjalistów chorób świń, sprawujących nadzór i/lub opiekę nad fermami świń, lekarzy weterynarii wolno praktykujących, zajmujących się również tym gatunkiem zwierząt oraz świadczących usługi na zlecenie powiatowego lekarza weterynarii, jak również lekarzy weterynarii zatrudnionych w Inspekcji Weterynaryjnej różnych szczebli oraz nadzorujących zakłady mięsne, zakłady przetwórstwa surowców dla świń i zakłady przetwórstwa mięsnego. W pewnym stopniu i w odniesieniu do niektórych zagadnień może on być także przydatny dla hodowców świń oraz producentów z szerokiego otoczenia procesu produkcji trzody chlewnej. Podręcznik ma ponadto duże walory dydaktyczne, dlatego z pewnością będzie stanowił ogromną pomoc w kształceniu uczestników podyplomowych studiów specjalizacyjnych oraz studentów kierunku weterynaria. Powinien on również zainteresować pracowników naukowo-dydaktycznych oraz naukowo-badawczych w uczelniach oraz w instytutach badawczych.

Reasumując, wyrażam przekonanie, że przedstawiony mi do recenzji podręcznik „Zdrowie świń, prewencja i terapia” pod redakcją prof. Zygmunta Pejsaka i prof. Małgorzaty Pomorskiej-Mól wypełni istniejącą od wielu lat lukę w krajowym piśmiennictwie weterynaryjnym z tego zakresu. Stanowi on niezwykle cenne źródło bardzo aktualnej i kompleksowej wiedzy, dotyczącej wszystkich zagadnień związanych z produkcją, patologią i ochroną zdrowia trzody chlewnej. Został napisany z rozmachem, nowocześnie, w sposób interesujący, zawiera wiele czytelnych tabel i rycin oraz świetnej jakości fotografii, mapek i rysunków, co jest jego atutem i znakomitą uzupełnieniem tekstu. Treści zawarte w podręczniku zostały poparte licznymi pozycjami aktualnego piśmiennictwa zagranicznego i krajowego, które umieszczono po każdym rozdziale, co bardzo ułatwi czytelnikom pogłębianie wiedzy w zakresie poszczególnych interesujących ich tematów. Z powodu kompleksowości podręcznik ten wnosi pewne nowe wartości w kwestii postrzegania omawianych zagadnień przez osoby, którym ta problematyka powinna być szczególnie bliska. Z pełnym przekonaniem polecam przedmiotowy podręcznik do szerokiego wykorzystania.

prof. dr hab. Wojciech Szweda

Katedra Epizootiologii
Wydział Medycyny Weterynaryjnej
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie